

SZENT MARGIT IMA-AKCIÓK A 20. SZÁZAD ELSŐ FELÉBEN¹

Árpád-házi Szent Margit IV. Béla magyar király és Laszkarisz Mária gyermekeként a mongol invázió idején született, 1242. január 27-én. A nagy szorongatásban az ország megmeneküléseért szülei felajánlották Istennek. Az ország megmenekült, bár romokban hevert. A gyermek Margitot a Nyulak szigeti domonkos rendi apácakolostorba adták, gyerekkorától ott nevelkedett. Az önfegyelem, a szeretet, az alázat és a vezeklés példaképe lett. Békét teremtő volt apja, a király és testvére, István trónörökös között.²

Fiatalon halt meg a kolostorban 1270. január 18-án, ott is temették el. Ünnepe január 18-a. A világ szentjei között az egyik legjobban ismert és tisztelt magyar szent. Sírja 1541-ig volt háborítatlan a szigeten. Amikor azonban a török birodalom elfoglalta Budát, az ország fővárosát, az ereklyéket Pozsonyba, az új fővárosba vitték.

Halála után egy évvel, 1271-ben elindult szentté avatása. A vizsgálatokat lefolytatták, s azok jegyzőkönyveit 1275-ben Rómába küldték. 1276-ban új vizsgálatok kezdődtek. De az ügy megállt. 1340-ben Károly Róbert, majd egy évszázaddal később Corvin Mátyás király próbálta sürgetni – siker nélkül. Az eljárást 1638-ban elevenítette fel a domonkos rend. Ám ekkor már új pert kellett indítani.

Margit tisztelete az elhúzódó és sikertelen eljárása ellenére azonban Szent Domokos Rendjében élt. VI. Pius pápa 1789-ben engedélyezte tiszteletét és ünnepének megülését az erdélyi és több más egyházmegyében. A szentté avatás sikerre a 20. század közepén vezetett. Előadásomban e folyamat egy fontos, ám mégis részleges összetevőjét, az országos ima-akciókat mutatom be a szombathelyi Megyei Levéltárban őrzött domonkos levéltári anyag alapján, amit P. Bőle Kornél OP, a szentté avatási eljárás hazai posztulátora gyűjtött gondosan össze.

Margit szentté avatásának sürgetése az 1920-as évektől lett egyre intenzívebb. Ennek oka az volt, hogy a kortársak hasonlóknak ítélték az ország helyzetét, a mongol invázió korához. A kortársak, különösen a véleményformáló egyháziak és értelmiségiek „az 1241-es és az 1940-es évek döbbenetes hasonlóságát” hangoztatták.³ Ebben a helyzetben szükség volt egy példaképre, eszményre, akire hivatkozni lehet, akit példaképnek lehet tartani, akit követni lehet – főleg a fiataloknak. Erre Margit alkalmasnak látszott, hiszen egy romokban heverő országban élt, vezekelt, békét teremtett és feláldozta magát, fiatalon hunyt el egy következetes, önfeláldozó vezeklésben.

¹ A kutatást az OTKA NK81502 pályázat támogatta. A szerző az MTA-SZTE Vallási Kultúrakutató Csoport munkatársa.

² BARNA 2012. kézirat

³ BŐLE 1944. 373. 383.

Az 1915-1916-ban, valamint az 1921-ben és 1923-ban a Margitszigeten végzett ásatások is ébren tartották a figyelmet Boldog Margit személye iránt,⁴ jóllehet sírját csak 1937-ben találták meg. (1. kép) 1922-ben karácsonyán 110 szombathelyi leány, aláírásával szentesített levélben kérvényezte Boldog Margit szentté avatását, s javasolta a Szent Margit szigeten zárda létesítését az ott működő játékbarlanggal szemben. Ezután P. Bőle Kornél az 1923. év őszén megtartott Katolikus Nagygyűlésen határozati javaslatot nyújtott be a Katolikus Körben, a Bárdos Remig bencés főapát elnöklete alatt megtartott szakosztályi ülésen Margit szentté avatását illetően.⁵ A javaslat így szólt: „A katolikus Nagygyűlés kimondja, hogy Árpádházi Bold. Margitnak, mint a magyar katolikus leányok eszményképének és védőjének kultuszát fontosnak és minél szélesebb körben terjesztendőnek véli s egyúttal az ő szenttéavatásának szorgalmazását nemzeti kötelességnek tartja s ezért felkéri a magyar szent Domonkos-rendet, tegye meg ezirányban a szükséges előkészítő munkákat és javaslatokat.”⁶

A szombathelyi leányok kérvénye tehát csak a kezdet volt. Komollyá akkor vált a javaslat, amikor a Magyar Katolikus Nőegyesületek Országos Szövetsége, röviden a Katolikus Nőszövetség, gróf Zichy Rafaelné országos elnök vezetésével 1926. őszén felajánlotta P. Bőle Kornélnak, illetőleg a domonkos rendnek, hogy szívesen közreműködik Boldog Margit szentté avatási ügyében. (2. kép) A Katolikus Nőszövetség nagyszabású mozgalmat indított az ügy érdekében. 1927. évi kongresszusukon egész napi programot szerveztek az ügy érdekében. Országos szentáldozási akciót kezdeményeztek, hogy milliónyi áldozóval ériék el a nagy célt. Az imaakcióról és az annak során bekövetkezett imameghallgatásokról a *Katholikus Nők Lapja* Árpádházi Boldog Margit akció címmel rendszeresen beszámolt.⁷ Rövid írásom ennek némely tanulságára tér ki.

A Nőszövetséghez az első szentmise és szentáldozás felajánlás a Házi alkalmazottak Mária Kongregációjától (Budapest, IX. Ráday u. 36.) érkezett 1927-ben.⁸ A *Katholikus Nők Lapja* című újság 1927. május-júniusi száma közölte P. Bőle beszédét, amit 1927-ben a *Katholikus Nők Lapjába* írt.⁹ 1929. december 1-én egy dunaföldvári tanítónő, Nagy Ilona ajánlja kiadásra a Boldog Margitról írott színdarabját a domonkos rend segítségével.¹⁰ (3. kép) A *Nemzeti Újság* 1929. szeptember 8-i száma Kállay Miklós tollából publikált írást, amiben a szerző bejelenti: mozgalom indult Boldog Margit kanonizációjáért.¹¹ A *Magyarország* című újság 1929. november 3-i számában pedig a cikket jegyző R. M. kifejezi vágyát, hogy a soron következő szentévbén, Szent Imre halálának 900. évfordulóján, 1930-ban avassa

⁴ Bőle 1944. 30.

⁵ Bőle 1944. 30.

⁶ Bőle 1944. 30.

⁷ Bőle 1944. 31.

⁸ Index 1927. B. Margit napján

⁹ Index 1927. május-június

¹⁰ Index 1929. dec. 1. E színdarabnak, ami P. Bőle Kornél segítségével később valóban megjelent, külön önálló története van a szentté avatás hosszú folyamatában. Az ország számos pontján bemutatták az elkövetkező években. A sajtó mindenütt bőségesen hírt adott az előadásokról.

¹¹ Index 1929. szept. 8.

szentté Boldog Margitot.¹² 1929. év végén a szombathelyi megyés püspök, gróf Mikes János is érdeklődött Rómában és P. Bőle Kornélnál az ügy állása és lehetőségei felől.¹³ A korabeli püspökök közül különösen gróf Zichy Gyula kalocsai érsek állt a későbbiekben az ügy mellé,¹⁴ valamint Rott Nándor veszprémi püspök, akinek egyházmegyéje területén élet Boldog Margit egész életében.¹⁵ Az 1930-as évek végétől a teljes püspöki kar támogatta saját egyházmegyéje területén a különféle akciókat, amelyek különféle csatornákon és formában elindultak.

1930. január 16-án Szokolay Antal tb. kanonok, esperes-plébános megadja a misézési engedélyt P. Bőle Kornélnak a Margitszigeti romoknál.¹⁶ Ezzel elindult egy hosszú folyamat, amit csak a világháború, majd pedig a kommunista/szocialista évtizedek szakítottak meg, de 1979. január 18-án Paskai László esztergomi érsek újra elindította. Január hó végén mindig megtartották a szigeti romoknál a szentmisét Boldog Margit emlékére.

A cél elérése érdekében sok levelet: ötletet, javaslatot kapott P. Bőle. Egyik levélíró, a szentté avatásra vonatkozó füzet és képecske nyomtatását javasolja.¹⁷ Maga a domonkos rend triduumot hirdetett és imfafüzetet adott ki Árpád-házi Boldog tiszteletére: *Három napi ájtatosság Árpád-házi Boldog Margit küldetése* címmel.¹⁸ Mindez azt jelzi, hogy a domonkos rend felhasználta a propaganda akkor lehetséges összes eszközét: nagygyűlések, prédikációk, lelkigyakorlatok, ájtatossági irodalom, kis szentképek, helyi és országos napilapok, egyesületek tevékenysége stb. a szentté avatási eljárás támogatásának népszerűsítése érdekében. Ehhez néhány év múlva P. Bőlének a viszonylag rendszeresen megtartott rádióelőadásai járultak még. S e tevékenységéhez megnyert számos katolikus társadalmi szervezetet. (4. kép, 5. kép)

A gondosan megtervezett akciónak első eredménye az lett, hogy előbb (1929 december végén) az osztrák-magyar domonkos provincia provinciálisa, Töffler Angelicus, majd pedig 1930. tavaszán a frissen kinevezett esztergomi érsek, Serédi Jusztinián, megbízta P. Bőle Kornél domonkosrendi atyát az ügy magyarországi szervezésével.¹⁹

1930. tavaszán a Katholikus Nőszövetség felkarolta a Margitszigetre vezetett leányzarándoklatokat, ami egyik leglátványosabb akciója, legnagyobb hatású propagálója lett az ügynek, s azt éveken keresztül felszínen tartotta.²⁰ (6. kép) Az első leányzarándoklatot P. Bőle Kornél 1916. május 29-én vezette a szigetre, míg annak 1917-ben a domonkos harmadrendiek voltak résztvevői.²¹ E sokezer fős megmozdulásnak, amin a budapestiek mellett vidéki leányiskolások is részt vettek, minden évben nagy volt a sajtóviasszhangja. Plakátjai megjelentek

¹² Index 1929. nov. 3.

¹³ BŐLE 1944. 32. Index 1930. jan. 4.

¹⁴ BŐLE 1944. 51.

¹⁵ BŐLE 1944. 29-30.

¹⁶ Index 1931. jan. 16.

¹⁷ Index 1930. jan. 28. Komáromy Katalin polg. isk. tanár (IX. Lónyai u. 25. III/1.)

¹⁸ Index 1930. jan. 23.

¹⁹ Index 1930. márc. 27.

²⁰ Index 1930. máj. 19.

²¹ BŐLE 1944. 28-29.

a fővárosban és megmozgatták a leányiskolák diákjait, nevelőit. A *Nemzeti Újság* 1930. május 31-én „15.000 leány demonstrált a Szent Margitszigeten Boldog Margit szentté avatása mellett” címmel jelentetett meg beszámolót.²² A résztvevők emléklapot kaptak.²³ (7. kép) 1942. május 17-én, Margit születésének 700. jubileumi évében, a nagyszabású Országos Leányzarándoklat fényes ünnepi külsőségek között vonult a Margitszigetre, ahol főpapi misén vett részt.²⁴ A leányzarándoklatok ébren tartották a Margitszigeti romok újjáépítésének és a domonkos rendi apácakolostor helyreállításának gondolatát.²⁵

Az 1930-as Szent Imre-év elmúlt anélkül, hogy Margit ügyében látványos előrelépések történtek volna. A folyamat kissé lelassult, a lelkesedés alábbhanyatlott. Bár még 1931-ben is érkeztek jelzések Boldog Margit szentté avatásáért felajánlott szentáldozásokról (Budapest – Csillaghegy,²⁶ Budapest X. ker. Szent László téri polgári leányiskola növendékei soron kívüli szentáldozásai,²⁷ még Pozsonyból is jöttek ívek²⁸). Az 1932-1933-1934-1935-ös esztendők csekély mennyiségű iratanyagában szórványosan találunk csak ima- és áldozási akcióra vonatkozó feljegyzést (pl. imakilenced, Földeák 1934).²⁹ (8. kép) 1936 még az apály éve volt, ám 1937-ben már ismét érezhető az országos nekibuzdulás, aminek kiváltó oka az 1938-as Szent István évre és a Nemzetközi Eucharisztikus Kongresszusra történő felkészülés volt. Ezeknek sodrában tovább folytak Boldog Margit szentté avatási előkészületei is, jöllehet a kettős jubileum eseményei ezeket kissé háttérbe szorították. De segítettek is, hiszen az Árpád-házi szentek tiszteletére irányították az ország és a külföld figyelmét.

A szervezésbe 1937-től bekapcsolódott az Actio Catholica is.³⁰ S ettől az évtől kezdődik egy határozott, tervszerű folyamat, aminek révén az ország politikai vezetőit is az ügy mögé állították. Ez a támogatás az 1940-es évek elejére teljesedett ki.³¹ Ekkor az ország politikai vezetése, a legfontosabb tudományos körök (pl. Magyar Tudományos Akadémia, egyetemek) vezetői is levelekben kérték Rómától Boldog Margit szentté avatását.³² 1938-ban komolyan felmerült, hogy Budapest II. kerületét Boldog Margit városnak nevezzék el.³³ A széleskörű társadalmi összefogás következtében 1938 nyár végén P. Bőle Kornél már 400 posztulációt

²² Index 1930. máj. 31.

²³ Index 1930. 194. sz.

²⁴ Bőle 1944. 52.

²⁵ Index 190. 206. sz. – A terv, ami éveken keresztül a sajtóban is jelen volt, végül nem valósult meg.

²⁶ Index 1931. aug. 16.

²⁷ Index 1931. okt. 16.

²⁸ Index 1932. dec. Udvarnoky Árpádné

²⁹ Index 1934. máj. 4.

³⁰ Index 1937. II. 18.

³¹ Index 1937. VI. 13. Horthyné bevonása, a református Horthy Miklós a maga kérvényét 1938. nyarán írta meg. Index 1938. VII. 13. Lásd még: Bőle 1944. 33-42.

³² Ezek mögött az események mögött ott állt P. Bőle Kornél, aki különböző nyelveken: latin, olasz, francia, német elkészítette az egyes notabilitások számára a levéljavaslatokat, kérvényeket, posztulációkat, amelyeket azok többnyire elfogadtak, megírtak, és elküldtek a Vatikánba. Bőle megnyerte az ügynök Habsburg József főherceg családját is.

³³ Index 1938. VII. 14.

tudott Rómába küldeni.³⁴ A római hivatal azonban látni kívánta, hogy „a nép is mozog”.³⁵ Ezért Böle Kornél, összefogva az Actio Catholica vezetőivel, szentáldozási és szentmise hallgatási akciót indított el.³⁶

1940-ben P. Böle tehát a szentté avatási ügy társadalmi hátterének kiszélesítésén fáradozott. Tervet és felhívást készített 1. az egymillió szentáldozáshoz, 2. tömegposztulatóriás fölhívást tervezett, 3. felszólalásokat Boldog Margit tárgyában, 4. a Credo vezetőséghez fordult szentáldozási akcióval, 5. a primáshoz pedig a teendők érdekében.³⁷ Levélben kereste meg Budapest, Szombathely, Kassa, Sopron, Vasvár domonkos házfőnökeit, kérve közreműködésüket.³⁸ Levelet írt az összes női szerzetesrend főnöknőjének a Credo Egyesület központján keresztül,³⁹ pl. az orsolyitáknak, akiket a margitszigeti zarándoklatra hív.⁴⁰ 1940. április 24-én arról értesülünk, hogy Horthy kormányzó is hajlandó aláírni a milliós áldozási ívet.⁴¹ És rendre érkeztek vissza az ezrével aláírt misemondatási és szentáldozást vállaló ívek az ország minden részéből.⁴² Az 1940-es év tehát megmozgatta az egész országot és a lelkesedés 1941-ben is tartott. Egy 1941. szeptember 2-i részösszegzés szerint addig összesen 267.180 kérvény érkezett, 942.904 szentáldozási fogadalom, 1. 912. 847 misemondatás és 23.287 egyéb felajánlás! Összesítve regisztráltak tehát 2.855.751 felajánlást! Meg is jegyzi Böle, hogy „Deo gratias!”⁴³

1942 Boldog Margit születésének 700. évfordulója volt. Ezt ünnepélyes kezek között a Margitszigeti misével nyitották meg január 25-én.⁴⁴ Az év folyamán az egész országban Boldog Margit ünnepségeket tartottak.⁴⁵ Az egyház és az ügyben érdekeltek nagy reményeket fűztek ehhez az évhez, remélték, hogy a korábbi években hiába várt kanonizáció végre bekövetkezik. Ez a szervezőmunka megerősödését vonta magával, s megszorodtak az imaakciók, nőtt a jelentett imameghallgatások száma is. A P. Böle által szétküldött aláírási íveket most már az egész ország területéről szép számmal küldték vissza az 1938-1941 között felszabadult, s visszatért területekről, de még külföldről is. 1941-ben különösen az iskolás gyerekek jeleskedtek.⁴⁶ Néhány csíki település 1942. áprilisában küldte vissza az aláírási éveket a szentáldozások vállalásáról és szentmise bemutatásokról.⁴⁷ 1942. május 1-én pl. Ijjas Antal érseki biztos boldogan közli, hogy „rengeteg aláírás lesz Bácskában Boldog Margit szentté avatását kérő íveken”.⁴⁸ Az összegyűlt

³⁴ Index 1938. VII. 11. BÖLE 1944. 40.

³⁵ BÖLE 1944. 43.

³⁶ BÖLE 1944. 44.

³⁷ Index 1940. IV. 17.

³⁸ Index 1940. IV. 18.

³⁹ Index 1941. V. 11.

⁴⁰ Index 1940. IV. 23.

⁴¹ Index 1940. IV. 24.

⁴² A nagy lelkesedést a kor ügyeskedői is kihasználták. Jelentés érkezett Böléhez, hogy csalók járnak szentté avatást kérő ívekkel és pénzadományt gyűjtenek. Index 1940. V. 17.

⁴³ Index 1941. IX. 2. – Lásd még BÖLE 1944. 44-45.

⁴⁴ Index 1942. I. 25.

⁴⁵ Index 1942. IV. 28. Az *Egri Katolikus Tudósító* V. 1. számában az országos ünnepségekről számolt be.

⁴⁶ BÖLE 1944. 46-47.

⁴⁷ Index 1942. IV. 11. (Csíkszentmárton-Csekefalva, Hosszúmező, Gyergyócsomafalva

⁴⁸ Index 1942. V. 1.

kérvényeket, a szentáldozásokat, szentmiséket felajánló aláírási éveket összesítették, díszesen bekötötték és 1943. május 55-én elküldték Rómába. (9. kép)

1942. június 14-én az egész országra kiterjesztett gyűjtést folytat a katolikus egyház a szentté avatási per költségeinek összegyűjtése érdekében.⁴⁹ Ezt követően rendszeresen érkeznek a nagyobb összegű, több száz pengős felajánlások is az egyes püspököktől.

A szegedi domonkos nővérek buzgólkodására 1942. január 19-én megjelent a *Boldog Margit* című havi folyóirat, (10. kép) Merényi Vince minorita házfőnök szerkesztésében, aki a legtöbb vezércikket is írta.⁵⁰ A két és fél évig élő folyóirat, 1941-43-ban *Boldog Margit*, 1944-es csonka évben *Szent Margit* címmel és budapesti szerkesztésben, igazi katolikus összefogásból született. Vezércikkírói közé megnyerték a bíboros hercegprímást, Serédi Jusztiniánt, Glattfelder Gyula csanádi püspököt, több szerzetes és egyházmegyes papot.⁵¹ Három írásával szerepel benne Bálint Sándor is. Néhány számban olvasói leveleket közölnek, vagy olvashatjuk a szentté avatás céljára valamilyen felajánlást tévők névsorát. E közlések propaganda ereje is nyilvánvaló.

Hatékonyak bizonyultak P. Bőle rádiós beszédei, amelyeknek szövege nyomtatásban is napvilágot látott, illetőleg sokan kérték tőle levélben is.⁵² Most csak utalok a Margit életrajz regényi feldolgozására: Kodolányi János *Boldog Margit*, Gárdonyi Géza *Isten rabjai*, (11. kép) Vitnyédi Németh István *Az Áldozat* című regényére. Gárdonyi regényéből 1942-ben filmet forgattak.

Az imaakciók révén a szervezőknek sikerült megérinteni és átfogni az egész magyar társadalmat, annak minden rétegét. Legkönnyebben az iskolásokat, a különböző szerzetesrendekhez kötődő vallási egyesületeket, főleg a Margit-köröket, a Katolikus Nőszövetség révén a középosztálybeli nőket, a domonkos rendhez kötődő Credo Egyesületen keresztül a férfiakat, a vallási folyóiratokon (*Rózsafüzér Királynéja*, *Boldog Margit*) keresztül a katolikus társadalom legszélesebb rétegeit, a keresztény (katolikus) szellemű újságokon (Új Nemzet, Magyarország, stb.) pedig a társadalom nem-katolikus rétegeit is elérhették. A férfi és női szerzetesrendek legtöbbször örömmel csatlakozott az akcióhoz. E széles tömegek alkották a „népet”, míg P. Bőle Kornél személyesen járt el az ország vezető intézményeinél (egyetemek, akadémia, kormány). Így érte el, hogy az 1940-es évek elejére valóban azt lehetett mondani, és aláírt ívekkel igazolni, hogy a magyar társadalom minden rétege óhajtja a szentté avatást.

A kiterjedt szervezőmunka végül meghozta az eredményt. Erről P. Bőle Kornél így írt a szentté avatási iratok iktatókönyvében: (1943.) „Július 30-án déli 3/4 1-kor telefonon bement a Mészáros tábornokné, hogy a Rádió most közölte, hogy 25-én a pápa jóváhagyta a Rit. Kongreg. javaslatát (=helyesen 23!) – B. Margit szentté van avatva! Részeteket nem tud. Kórusban beszéltem és imádkoztunk, örömünk határtalan! Deo gratias! (1/2 3-as rádió – semmi – 3/4 5-ös rádió több

⁴⁹ Index 1942. VI. 14.

⁵⁰ Bőle 1944. 48.

⁵¹ Kocsis Mária szemináriumi dolgozatában gondos és pontos statisztikát készített a folyóiratról. Lásd kéziratát SZENTA (A Szegedi Néprajzi Tanszék Adattára)

⁵² Pl. Index 1942. IV. 9.

nyelven bemondta ugyanazt!) – ¾ 3-kor Dorombi Károly szerkesztő (N=emzeti Újs=ság) beolvasta a hír szövegét. A többiről Naplóm és cikkek! Deo gratias! Sancta Margareta ora pro nobis!! = Hála Istennek, hogy ezt is megérhettük! = Hála Isten, hogy dolgozhattam benne! (Se provinc=iális, se prior nem volt itthon!) Este ½ 7- Szent Margit oltárnál prédik., ájtatossá. A népek beleéljeneztek!!!”⁵³

A szentté avatási mozgalom elérte célját: Margitot szentté avatták. Ennek ünnepélyes alkalma hazánkban 1944. január 16-23. között volt. Elérte célját úgy is, hogy a társadalom minden rétegében közösségeket szervezett, egy cél érdekében összefogta az embereket, csoportokat, elmélyítette a felelősségérzetet, értéket mutatott fel a fiatal korosztályok számára, erősítette a magyar történelmi tudatot. Nem a szervezőkön múlt, hogy ez a hatás nem állandósult, vagy nem tudott mély gyökereket eresztetni. Hiszen a szentté avatási ünnepek után pár hónappal már a front vonult keresztül Magyarországon, majd kezdetét vette a majd’ félévszázados kommunista/szocialista elnyomás, amely különösen is erősen sújtotta a római katolikus egyházat. Ez a körülmény az eseményt szűk egyházi érvényességi körre szorította, kifutását lehetetlenné tette.

De azt mindenképp megmutatta, hogy a szentté vagy boldoggá avatási eljárások gondosan megtervezett és megszervezett folyamatként lehetnek csak sikeresek, úgy, hogy abba a társadalom minden rétege bekapcsolódik és teljessé teszi a maga hozzájárulásával. A Boldog Margit ima-akcióknak ilyen tanulsága is van tehát.

Források

Szombathelyi Domonkos Rendház Iratai 1739-1947. Boldog Margit szentté avatásának iratai XII. 5/C/1-10. (Iktató = Index 8, 9, 10.)

Irodalom

BARNA Gábor

2012 *Via Margaritarum, the revitalized cult of St. Margaret of Hungary and the spirit of penance* (Előadás kézirat, Kaunas, Litvánia)

BÓLE Kornél

1944 *Gyöngyvirágok és margaréták Szent Margit oltárán*. Budapest.

KOCSIS Mária

2012 *Boldog Margit. Folyóirat elemzés*. Szemináriumi dolgozat (kézirat). Szeged, 2012. június. SZENTA

---

⁵³ Index 1943. 44. oldal

BARNA, Gábor

ST MARGARET PRAYER PROGRAMMS IN THE FIRST HALF OF THE 20TH CENTURY

Blessed Margaret was sanctified by Pope Pius XII. on 23^d July 1943 after 700 Blessed Margaret was sanctified by Pope Pius XII. after 700 years on 23^d July 1943. This was the result of a well organized process. Beyond the success one can find the changes in the history and society of the 20th century, which has needed such a type of saint. In dissemination of the cult and veneration played the literature, the architecture and the fine arts an important role.

The Dominican monk P. Kornél Böle had a basic role in the canonisation. He and the Dominican Order have built in the process on the religious organizations of Dominican character, such as the Rosary and Credo Society. The so called Circles of St. Margarete were already established at the very beginning of the 20th century. There were processions every year onto the Margaret Island, started already in 1916, which were influenced by the resolution of of the Great Roman Catholic National Assembly, the commemorial festivities of St. Emerich in 1930 and by 1938, the holy year of the Hungarians, when the 900th anniversary of the death of St. Stephen, the first Hungarian King was commemorated. Through the International Eucharistic Congress, which was held in 1938 was held in Budapest, the canonization process was internationalized. The processes have strengthened each other and became a broad movement holding together the whole society: workers, aristocrats, students and teachers, politicians. Praying and communion-movements started since the early 1940s for the success of the canonization. The process of sanctification became the concern of Hungarians and united Hungarians living in Hungary, and those who emigrated in America and those, who were living in the neighbouring countries. The international character of the Dominican Order played also an important role in the success of the canonization process. Until June 1940 more than 1,5 million postulations were sent to the Holy Seat. Spiritual exercises, feasts were held all over the country. The mass media gave regularly informations about the events.

The process was closed by a festive week between 16th-23rd January 1944 organized by the Roman Catholic Church.

NEMZET I. évf. 175. sz. 1937. XII. 31.

Ma délelőtt megtalálták Boldog Margit sírját a Margitszigeten

Lechner Ödön
1937. XII. 31.

219/437

Gerevich professzor: Minden eddigi felfogást megdönthetnek a leletek

— A NEMZET tudósítóját —

A Nemzet eláának számolt be a margitszigeti érdekes régészeti felfedezésről. A viztorony és a kolostor között

Árpád-korabeli kápolnára, sírokra és szobrokra találtak.

A leletek feltárásával dr. Kóczy Péter tanácsos és Luz Géza mérnököt bírták meg.

A Nemzet munkatársa felkereste az ásások színhelyét. A régi Boldog Margit-kápolna falának nyugati részén feltáratlan került az eddig még ismeretlen kápolna: a királyi udvar kápolnája.

Számos darab szobrot találtak, amelyek közül számos, nem mindegyik van már ép állapotban. A kutatóvezető minden kétséget kizáróan megállapította, hogy ezek a zárda által díszít, szent jelenségek csoportosának alakjai. A feltárt tárgyakat a Műemlékbizottság vizsgálata alá szállították, ahol a tudósok tanulmányozzák a töredékeket és a részleteket, hogy azokkal vigyázni újra összerakhatók.

A feltárt kápolna tövében egy árok húzódik, amelyben sírokat és emberi csontokat találtak. A feltárást szerint ezek a zárda lakóinak földi maradványai.

A műemlékbizottság újabb ásatások elvégzését bízta meg Luz Géza mérnökkel.

Az ásatásoknak a mai napra várható eredményei lettek.

Egy újabb kápolnát tártak fel, amely minden valószínűség szerint Boldog Margit királyi udvar sírja körül épült fel.

Az újabb kápolna feltárást alatt van. Építéskor megtalálták a kápolna oltárát.

Az oltár román és egyiptomi gót stílusú együttese. Több szobor van még a helyszínen, ezek és a már elszállítottak is határozottan középkoriak.

Csütörtök délelőtt újabb páratlan eredményre vezetett a kutatás. A töredékekből következő:

megtalálták a kápolnában Boldog Margit sírját.

A Nemzet munkatársa kérdést intézett Gerevich Tiborhoz.

az egyiptomi művészettörténeti tanszékhez: a kutatásokkal kapcsolatban:

— Nagyjelentőségű — mondotta a professzor — a margitszigeti kutatás.

Már eddig olyan eredményeket produkált, amely eddigi művészettörténeti felfogásainkat megdöntheti az akkori körök.

Itt áradt magyar művészet virágzott az Árpádok idejében.

ellenében az eddigi felfogásnak, amely német befolyást tükrözött fel.

A szobrok kivételével páratlanul finom, Elisméréssel kell adózni Luz Géza mérnök szakszerű munkálkodásának, akinek érdeme, hogy egyáltalán a kutatások sor került és hogy azok ilyen eredményeket hoztak be.

Ezután Horváth Henriket, a Fővárosi Múzeum igazgatóját kérdeztük meg a leletek további sorsáról.

— Zavarban vagyok a leletekkel — mondotta. — A Margitsziget kőszobrászát a Kőművelokádóház tartozik. Nem tudjuk, hogy vajon a főváros megkapja-e a leleteket, mi azonban mindent el fogunk követni és ez esetben a Halászbástya a középkori műemlékek körébe fogjuk elhelyezni azokat.

Külön szobában fogjuk restaurálni és felállítani Boldog Margit sírját.

Eick János

1. kép A Nemzet I. évf. 175. szám 1937. XII. 31. híre

2. kép Böle Kornél miséje a margitszigeti kápolnában

MŰSOR:

1. Prológ. Irta: *Csiki Székely Dénes*. Énekli: **Ziegelhoffer Károly**
2. Ünnepi beszéd. Tartja: **P. Böle Kornél** Szt. Domonkos-rendi Perjel.

3. MUHI VIRÁGA

4 felvonásos zenés történelmi legenda. Irta: *Nagy Ilona*.

I. felvonás.

Történik Klissa dalmát városkában 1242-ben. Árpádházi Margit pólyás korában.

Szereplők:

IV. Béla magyar király	Bény Fülöp
Mária királyné	Surányi Mária
özv. Bodoméryné, főnemesi hölgy	Tax Julia
Dém, főnemes	Stankow László
Óze, magyar szolga	Novák Károly
Pesztrika, dalmát szolgáló	Bába Ilona
Jundre, dalmát szolga	Hajsrekker László
Dulejka, palóc menyecske	Juhász Mária

II. felvonás.

Történik a veszprémi Domonkos nővérek kolostor kertjében 1248-ban.
Margit 6 éves korában.

Szereplők:

Margit királyleány	Stankow Margit
Ipolyi Judit	Lukács Erzsébet
Veszprémi Cecília	Gerendassy Magda
Pósa Stefánia	Balázs Erzsébet
Sennye Katica	Strasserreiter Olga
Bodoméry Erzsike	Neubauer Erzsébet
Felhévízy Szabina	Ficza Ibolya
Szerednay Aglent	Lónyai Teréz

Valamennyien öt-hat-hét éves apácajelöltek.

Ágnes, Dulejka leánya	Lázár Juliska
Katarina, priorissa	Pajkr Márta
Olimpiász, soror	Tax Julia
Dulejka, szolgálattévő soror	Juhász Mária
Mária királyné	Surányi Mária
Pesztrika	Bába Ilona
Zarándok	Hajsrekker László

3. kép Nagy Ilona: *Muhi virága* című színműve egyik előadásának szereposztása

4. kép Imalap a székesfehérvári egyházmegyéből, 1943.

5. kép Kis szentkép Margit attribútumaival

ORSZÁGOS KATOLIKUS SZÖVETSÉG
BUDAPEST, IV., FERENCIEK-TERE 7., III. LÉPCSŐ, I. EMELET 8. Telefon: Aut. 852-43.

**A Szent Imre jubileumi év ünnepségeinek sorában
árpádházi boldog Margit tiszteletére**
1930. május 29-én, Áldozócsütörtökön
az Országos Katolikus Szövetség az Egyetemi Nőhallgatók Szent Margit Körével, a Szent Domonkos-rend vezetése alatt álló Szent Margit Leánykörrel

**Országos
Leányzarándoklást**
rendez a Szent Margitsziget kápolnájához.

A kápolna előtt
elhelyezett oltárnál **Angelo Rotta c. érsek, pápai nuncius,**
ünnepi szentmisét, **P. BÖLE KORNÉL** szentdomonkosrendi prior rövid szentbeszédet mond.

A leányiskolák, a leánynevelő intézetek serdültebb növendékei, a Mária-kongregációk és leányegyesületek, ájtatossági társulatok tagjai zárt alakulatokban **zászlók alatt** és pedig a **pesti** oldalon lévők a lipótvárosi **Szent István bazilika** előtti téren, pontosan **8 óra 30 perckor**, a budaiak a **Margithid budai hídfője** előtt elterülő parknak a **Pálffy-tér felé** eső részében pontosan **9 órakor** gyülekeznek. A VII. kerületi és közelében lévő iskolák és egyesületek a **Szent Domonkos-rendi plébánia templomban** pontosan **7 órakor** gyülekeznek, honnan árpádházi **boldog Margit** ereklyéit egyházi körmenetben az Aréna-uton és Andrásy-uton át a Szent István Bazilikához kísérik.

A zarándoklók
menete **Hász István dr. tábori püspök** vezetésével a Bazilikától pontosan **9 órakor** indul és a Zrínyi-utcán, Bálvány-utcán, Szabadság-téren, Honvéd-utcán és a Lipót-körúton át vonul a Szent Margitsziget kápolnájához.

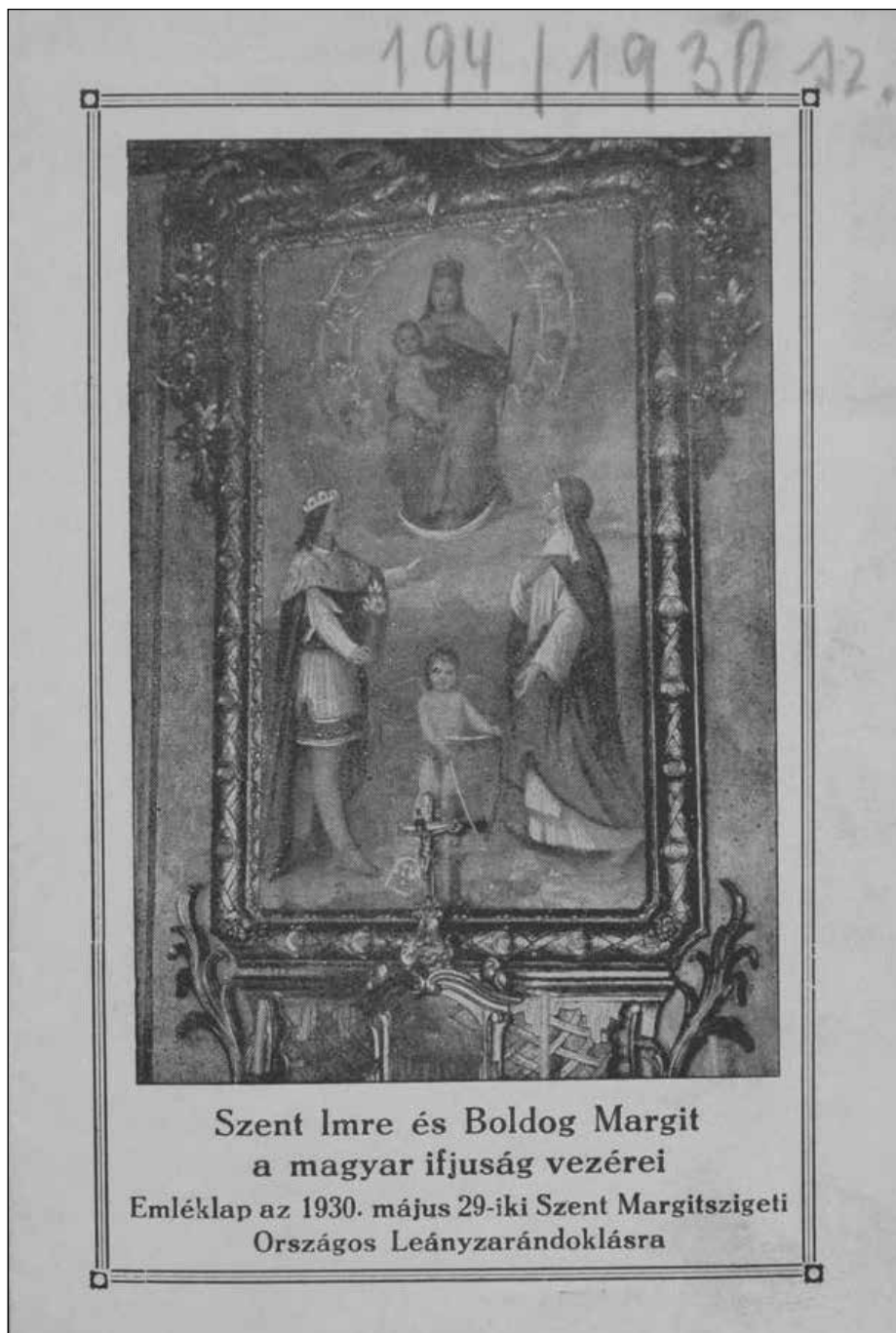
Részvételeket legkésőbb május hó 24-ig kell az Országos Katolikus Szövetség irodájában (IV., Ferenciek-tere 7., III. lépcső, I. emelet 8., Telefon: Automata 852-43.) bejelenteni.

Szent Imre herceg jubileumán Árpádházi szentjeink tiszteletére küldjétek el katolikus szülők leányaitokat!
Ti magyar katolikus leányok pedig legyetek ott mindnyájan!

A Jubileumi Zarándoklás Rendezősege.

Druck: Dr. József Mihály
Kiadásvezető: A. Ráczkai, B. Nagy József S. — Készítő: Dr. Mészáros A. és Mészáros L.

6. kép Az 1930. évi margitszigeti leányzarándoklat plakátja

7. kép A leányzarándoklat emléklapja Szent Imre és Boldog Margit alakjával

ÁRPÁDHÁZI BOLDOG MARGIT SZENTTÉAVATÁSÁÉRT:		
Név	Foglalkozás	Hány szentmise szentáldozással?
Varga István	tanuló. Pius-gimn.	5 sz. m. 5 sz. áld.
Csintalan Antal	tanuló	4 sz. m. 2. sz. áld.
Huber Károl	Főgimnáziumtanuló	6 sz. m. 6 áld.
Bogár József	"	7 " 7 "
Sóth István	tanuló	5 sz. áld. 1 mise
Sz. Horváth János	tanuló	7 sz. m. 7. sz. áld.
Sz. János	Pius-gimn. 11. oszt. tan.	4 sz. m. 4 sz. áld.
S. Károly	tanuló	5 sz. m. 5 sz. áld.
Sz. Károly	tanuló	3 sz. m. 3 sz. áld.
Sz. Károly	tanuló	5 sz. m. 10 áld.
Sz. Károly	"	5 sz. m. 5 sz. áld.
Sz. Károly	"	5 sz. m. 5 sz. áld.
Sz. Károly	tanuló	5 sz. áld. 5 sz. m.
Sz. Károly	"	2 sz. " 5 sz. m.
Sz. Károly	"	2 " 5 "

Kelt

Szent Margit
gyűjtő.

Szent Katalin Kongregáció Pécs

8. kép A pécsi Szent Katalin Kongregáció gyűjtőíve

ÁRPÁDHÁZI BOLDOG MARGIT SZENTTÉAVATÁSAÉRT :		
N é v	Foglalkozás	Hány szentmise szentáldozással ?
Horváth Margit	tanuló	20
" Ilona	"	20
Nagy Emilia	"	50
Perenszky Etel	"	20
Lukács Júlia	"	20
Tüschke Katalin	"	20
Pravék Margit	"	50
Kauer Róza	"	20
Apkó Lén	"	20
Luka Anna	varrónő	50
Lavinovszky Maria	tanuló	20
Perenszky Róza	"	20
Kovácskó Anna	"	20
Perenszky Lajosné	alkalmozott	30

Kelt *Bpest.*

IEZUS ISTEN SZIVÉRŐL NEV
KÁRMELITÁ NŐVÉREK
Pesterzsébeti Vörösmarty u. 32
gyűjtő.

9. kép Gyűjtőív a pestszenterzsébeti kármelita nővérektől

10. kép A Szegeden megjelenő Boldog Margit című folyóirat címoldala

11. kép Gárdonyi Géza:
Isten rabjai című
regényének borítója